

Област Разград

- ▶ Население (2021)
- ▶ Територия (кв.км)
- ▶ Брой на населените места
- ▶ Дял на населението в градовете (%)

107 764
2488
103
46,5

Брутният вътрешен продукт в област Разград продължава да нараства с увеличаващ се темп, но стойността му остава сравнително ниска. Представянето на пазара на труда в областта традиционно е сравнително слабо. Инвестиционната активност остава ниска. Гъстотата на пътната мрежа е по-висока, но делът на автомагистралите и първокласните пътища, както и този на пътна настилка в добро състояние са изключително ниски. Усредненото ниво на местните данъци в общините от област Разград е по-ниско от средното за страната. Оценката на прозрачността на

органиците на местното самоуправление намалява. Разград е една от трите области с под 50% от населението, живеещо в градовете. Резултатите на учениците са изключително ниски. Разград е сред областите с най-висок недостиг на лекари – както общопрактикуващи, така и специалисти. Броят на престъпленията в областта е сравнително нисък, а разкриваемостта им – висока. Разград се нарежда на последно място сред областите по отношение на показателите за околна среда. Делът на населението в селища с обществена канализация е най-ниският в страната. Интензитетът на културния живот се засилва.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ ■■■

Доходи и стандарт на живот ■■■■

Брутният вътрешен продукт продължава да нараства с увеличаващ се темп, но стойността му остава сравнително ниска – 10,6 хил. лв. на човек от населението (при 17,3 хил. лв. в страната) през 2020 година. Заплатите и доходите в областта също се повишават. Средната годишна брутна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение достига 13,9 хил. лв. (при 16,7 хил. лв. в страната).

Тези процеси водят до намаляване на бедността в област Разград. Делът на населението, живеещо с материални лишения, бележи спад до 30,9%, но остава висок (при 19,4% в страната), а този на населението, живеещо под националната линия на бедност, стига до 16,7% през 2021 г. и вече е значително под средния за страната (22,1%).

Пазар на труда ■■

Представянето на пазара на труда в област Разград традиционно е сравнително слабо и през 2021 г. показателите се влошават допълнително. Икономическата активност и заетостта отбелязват рекордни за страната спадове. Коефициентът на икономическа активност се срива с над 6 пр.п. до 61,9% (при 72,0% в страната). Намалението при коефициента на заетост също е с над 6 пр.п. – до 54,5% (при 68,1% в страната), превръщайки Разград във втората област (след Монтана) с най-ниска заетост. Безработицата също нараства и коефициентът ѝ през 2021 г. е 12,0% (при 5,3% в страната).

Предизвикателство пред местния пазар на труда остава и силно влошената образователна структура на работната сила. Делът на населението на възраст 25–64 години с основно и по-ниско образование нараства до 34,1% (при 16,6% в страната) и е вторият най-висок в страната след този в област Сливен. Делът на висшите в областта също се повишава, но остава сравнително нисък – 21,1% (при 29,6% в страната).

Коефициентът на демографско заместване като съотношение на населението на 15–19 години към това на 60–64 години е 64,6% (при 69,4% в страната). Това означава, че на всеки 100 души, на които предстои излизане от пазара на труда през следващите няколко години, съответстват 65 младежи, които ще се вляят в работната сила.

Инвестиции и икономика ■■■

Инвестиционната активност в областта и през 2020 г. остава ниска. Разград е сред областите с най-малък брой на предприятията – 39 на хиляда души от населението (при 60 на хиляда души в страната). Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи се свиват до 2,3 хил. лв. на човек (при 3,3 хил. лв. в страната). Преките чуждестранни инвестиции нарастват, но остават сравнително ниски – 1,9 хил. евро на човек (при 3,9 хил. евро в страната). Обемът

на произведената продукция се свива до 15,6 хил. лв. на човек (при 27,2 хил. лв. в страната).

Усвояването на европейски средства изостава. Към 30 юни 2022 г. стойността на изплатените суми на бенефициенти по оперативните програми е 1912 лв. на човек от населението. В рамките на областта най-високо е усвояването на средства в общините Исперих и Кубрат.

Инфраструктура ■■■

Гъстотата на железопътната мрежа в областта е близка, но малко под средната за страната. Гъстотата на пътната мрежа е по-висока, но делът на автомагистралите и първокласните пътища (11,1% при 18,5% в страната), както и този на пътната настилка в добро състояние (17% при 42% в страната) са изключително ниски и през 2021 година.

Делът на домакинствата с достъп до интернет нараства и през 2021 г., но остава под средния за страната – 76,6% при 83,5% в страната. Инсталираните ВЕИ мощности на човек от населението са пренебрежимо малко – 0,006 kW. Делът на газифицираните домакинства е сравнително висок – 6,1% (при 5,3% в страната).

Местни данъци ■■■■■■

Усредненото ниво на местните данъци в общините от област Разград е по-ниско от средното за страната и през 2022 година. Сред разглежданите пет местни данъка единствено ставката върху недвижимите нежилищни имоти на юридическите лица в област Разград е по-висока от средната за страната.

Значително по-ниски от средните в страната пък са местните данъци върху прехвърлянето на собственост, върху таксиметровия превоз и върху търговията на дребно.

В рамките на областта най-ниски са данъците в общините Самуил и Цар Калоян, а най-високи – в общините Исперих и Лозница.

Администрация ■■■■■■

Покритието на кадастралната карта в област Разград продължава да се повишава и през 2021 г. достига 98,1% (при 97,4% в страната).

Самооценките на местните администрации за развитието на електронното управление и предоставянето на административни услуги на „едно гише“ нарастват през 2022 г., но докато електронното правителство се оценява по-ниско от средното, оценките за услугите на „едно гише“ вече са значително по-високи.

Оценката на прозрачността на органите на местното самоуправление намалява до 68,1% и вече е под средната за страната (при 70,2% в страната).

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ■■■

Демография ■■■■

През последните две години коефициентът на естествен прираст в област Разград намалява бързо и през 2021 г. е $-17,3\%$ (при $-13,2\%$ за страната). Същевременно областта не успява и да привлича население и коефициентът на механичен прираст също е отрицателен ($-1,5\%$).

Застаряването на населението на областта се вижда и от коефициентите на възрастова зависимост. Съотношението между населението на над 65 години към това на 0–14 години е $163,0\%$ (при $149,3\%$ в страната), а към това на 15–64 години – $35,0\%$ (при $34,0\%$ в страната) през 2021 година.

Разград е една от трите области с под 50% от населението, живеещо в градовете (заедно с областите Кърджали и Силистра). През 2021 г. $46,5\%$ от населението е градско (при $73,1\%$ в страната). Гъстотата му също е сред най-ниските – 818 души на кв. км при 1489 души на кв. км в страната.

Образование ■■■

Представянето на областта в сферата на образованието е незадоволително. Коефициентът на записване в V–VII клас през 2021 г. е $85,5\%$ (при $85,9\%$ в страната).

През 2022 г. резултатите на учениците от област Разград са изключително ниски. Средният успех на националното външно оценяване по математика след VII клас е $29,1$ т. (при $35,3$ т. в страната). Успехът на матурите по български език и литература е областта е най-ниският в страната („Добър“ $3,53$ при „Добър“ $3,97$ в страната), а делът на слабите оценки – един от най-високите ($26,9\%$ при $17,0\%$ в страната), след областите Шумен и Хасково.

Броят на учителите в основното и средното образование в областта нараства и е над средния за страната.

Висше образование в областта се предлага единствено от филиала на Русенския университет, което обяснява ниския брой студенти. През 2021 г. са отчетени едва двама студенти на хиляда души население при 32 на хиляда души в страната.

Здравеопазване ■■■■

Делът на здравноосигурените лица в областта остава изключително висок – $96,3\%$ (при $88,7\%$ в страната). В същото време Разград е сред областите с най-висок недостиг на лекари – както общопрактикуващи, така и специалисти. През 2021 г. един местен общопрактикуващ лекар се грижи средно за 2293 души от населението (при 1734 души на лекар в страната).

Относителният брой на леглата в местните многопрофилни болници също е сравнително ограничен – $5,13$ легла на хиляда души от населението (при $5,62$ на хиляда души в страната). Броят на преминалите за лечение болни е нисък – $129,8$ на хиляда души (при $222,6$ на хиляда души в страната).

Ред и сигурност ■■■■■■

Натовареността на наказателните съдии и бързината на правораздаването в област Разград са близки до средните за страната. През 2021 г. един съдия разглежда по $8,2$ наказателни дела на месец (при $9,0$ дела на съдия в страната), приключилите в 3-месечен срок дела са 91% (при 89% в страната), а висящите – $7,2\%$ (при $11,8\%$ в страната).

Броят на престъпленията в областта е сравнително нисък, а разкриваемостта им – висока. През 2021 г. регистрираните престъпления срещу личността и собствеността са $7,5$ на хиляда души от населението при $9,8$ на хиляда души в страната. Разкриваемостта на престъпленията намалява леко до $65,5\%$, но остава значително над средното за страната ниво от $51,7\%$.

Околна среда ■■

Разград се нарежда на последно място сред областите по отношение на показателите за околна среда. Заради ниската концентрация на населението в урбанизираните райони областта е сред най-слабо представилите се по дял на населението с достъп до канализацията, свързана с пречиствателни станции за отпадъчни води – $41,6\%$ (при $66,7\%$ в страната), а делът на населението в селища с обществена канализация е най-ниският в страната – също $41,6\%$ (при $76,3\%$ в страната) през 2020 година.

Разград е и сред областите с много висок обем на генерираните отпадъци. Образованите битови отпадъци са 471 кг на човек годишно (при 409 кг на човек в страната), от които едва $9,5\%$ се предават за третиране и рециклиране (при $69,3\%$ в страната).

Делът на горската територия е сравнително нисък ($22,4\%$ при $33,1\%$ в страната), но и делът на нарушената територия е малък ($0,16\%$ при $0,42\%$ в страната) през 2021 година.

Култура ■■■

След резкия спад през 2020 г. интензитетът на културния живот в област Разград се засилва през 2021 година. Посещенията на кината достигат 85 на хиляда души (при 351 на хиляда души в страната). Посещенията на местните театри традиционно са повече от средните за страната и през 2021 г. в разградските театри са отчетени 164 посещения на хиляда души (при 129 на хиляда души в страната). Посещенията на музеите пък остават по-ниски – 351 на хиляда души в областта при 426 на хиляда души в страната. Относителният брой на посещенията в библиотеките остава почти непроменен спрямо този през предходната година и през 2021 г. е двойно по-нисък от средния – 232 на хиляда души (при 449 на хиляда души в страната).

Ключови показатели за област Разград

Индикатори на икономическото развитие	2019	2020	2021	Средно за страната
БВП на човек от населението (лв., текущи цени)	10 470	10 634	n.a.	17 299
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	12 814	13 902	n.a.	16 687
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	28,0	23,1	16,7	22,1
Коефициент на икономическа активност на населението на 15–64 години (%)	68,5	68,0	61,9	72,0
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	61,8	60,8	54,5	68,1
Коефициент на безработица на населението на 15 и повече (%)	9,6	10,6	12,0	5,3
Дял на населението с основно и по-ниско образование, 25–64 години (%)	31,6	30,7	34,1	16,6
Дял на населението с висше образование, 25–64 години (%)	18,8	19,5	21,1	29,6
Произведена продукция (лв./човек)	16 650	15 552	n.a.	27 213
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	2415	2294	n.a.	3348
Преки чуждестранни инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	(182)	1901	n.a.	3877
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	69,5	73,4	76,6	83,5
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	17,6	15,6	16,9	42,0
Гъстота на пътната мрежа (км/100 кв.км територия)	19,2	19,2	19,2	18,0
Рейтинг за активна прозрачност на ПДИ за органите на местното самоуправление (%)*	73,2	73,8	68,1	70,2

Индикатори на социалното развитие	2019	2020	2021	Средно за страната
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	-9,0	-14,2	-17,3	-13,2
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	-3,9	5,3	-1,5	1,9
Среден успех от матурите по БЕЛ**	4,02	3,96	3,53	3,97
Среден успех на изпита по математика след VII клас (в точки)**	31,1	31,2	29,1	35,3
Нетен коефициент на записване на населението в V–VII клас (%)	85,4	85,5	85,5	85,9
Брой на преподавателите в основното и в средното образование на 1000 ученици	94	99	107	97
Дял на здравноосигурените лица (%)	96,5	95,4	96,3	88,7
Население на един общопрактикуващ лекар	2172	2298	2293	1734
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	9,9	8,0	7,5	9,8
Натовареност по щат на наказателните съдии (дела/месец)	9,2	8,9	8,2	9,0
Дял на населението с достъп до обществена канализация (%)	41,9	41,6	n.a.	76,3
Образувани битови отпадъци на глава от населението (кг/човек/година)	472	471	n.a.	409
Дял от битовите отпадъци, предадени за третиране и рециклиране (%)	9,5	9,5	n.a.	69,3
Посещения в кината на 1000 души от населението	106	36	85	351
Посещения в музеите на 1000 души от населението	563	173	351	426

* Данните за 2021 г. са включени в изследването от 2022 г. Същото важи и за предходните години.

** Данните се отнасят за учебната 2021/22 година, а матурите са проведени през 2022 година. Същото важи и за предходните години.